

H o v o r n a .

(Zákon visigotský a včely lesní.)

Sotva dozněl v naší domácí odborné literatuře vědecký spor o důležitém problému právního postavení opatů podle konkordátu wormského, potvrzeného I. koncilem lateránským r. 1123, o němž referováno bylo v tomto časopise v roč. XIV, str. 48, již opět jsme nuceni hlásiti nový, neméně důležitý spor, který tentokráte týká se problému právního postavení včel podle zákona visigotského. Spor vede se mezi dvěma historiky právními, jednak v Právním obzoru, jednak ve Sborníku věd právních a státních. Máme před sebou projev (dupliku či tripliku), který vyšel právě v posledním čísle Sborníku (roč. XXVIII, seš. 1—2, str. 71—74). Pražský polemik vrací se tu znovu k obecně známé normě Visigotského zákona o okupaci včel lesních, o jejichž interpretaci se vede spor. Tvrdí, že „lesní včely jsou prostě res nullius, která náleží okupantovi, jak jest obecné pravidlo“ (l. c. str. 72), kdežto jeho bratislavský odpůrce prý míní, že včely patří majiteli pozemku, resp., že včel mohou se zmocniti i jiné osoby, kteréžto mínění prohlašuje pražský polemik „prostě za logiku generickou, za nový, dosud neznámý způsob odbornictví“. Protivníci uvádějí k uhájení svého stanoviska každý své cizí literární autority, tak Pražan připomíná, že pro jeho hledisko „vyslovili se uznání autoři, jako Gierke, Hübner, Amira a j.“, kdežto jeho odpůrce volá ve svém zápasu na pomoc Maurera (Geschichte der Dorfverfassung in Deutschland, I. Band, Erlangen 1865, str. 278) a Schrödera-Künserga (Lehrbuch der deutschen Rechtsgeschichte, 1932, str. 217 násl.), k čemuž však Pražan sarkasticky poznamenává, že „je to jistě originální, ale je to zároveň také zábavné, když se autor pro svůj názor dovolává dokladů, které prokazují opak“ (n. u. m. str. 73). Zkrátka, naše palčivé naděje, že tento základní problém právní vědy bude konečně definitivně rozřešen, se dosud nesplnily a dlužno vyčkati dalších polemických projevů v té věci, a to tím spíše, že základní spor byl nyní ještě zkomplikován další záhadou, která týká se výkladu všeobecně známých „provinčních zákonů pro Scanii“, jichž čl. 68 počíná slovy: „Domum alicuius apibus ingressis atd.“. Pražský polemik, který záhadné místo přeložil: „usadil-li se roj na cizím domě“, uvádí (n. u. m. str. 74), že mu jeho bratislavský odpůrce vytkl, „že pramen zdůrazňuje, že jde o případ, kdy včely vnikly dovnitř domu a tam se usadily (!). Takový výklad je sice dobrý, aby vzbudil veřejnou veselost, ale profesor práv měl by se zaň vpravdě stydět. Včelí roje se přece v lidských příbytcích neusazují. Jistě by tam hladem pošly. Celý právní předpis o tom, kdo má na včelí roj právo, by vyzněl úplně naprázdno. Je možno, že by se vůbec našel zákonodárce, který by měl tak konfusní nápad?“

Přikloňující se k názoru pražského polemika, odpovídáme: nenajde se! A za pravdu mu dáváme i v tom, když interpretační poblouznění svého odpůrce vysvětluje jeho dalekostí „skutečných poměrů životních“ (v tomto případě včelích). Jaký to může být právník, který nedovede si jasně

a konkrétně představití takový zdivočelý včelí roj, který, bloudě se svou královnou a jejími trubci v čele, hlubokým lesem, konečně narazí na dům a nyní stojí před otázkou, má-li vlétnouti do v n i t ě r a tam bídně hladem zhyznouti, nebo raději zůstatí venku? Právem proto vytýká zástupce pražské fakulty zástupci bratislavské nedostatek zřetele ke „skutečným poměrům životním“. Ale co jest, tak nutno se tázati, tento nedostatek proti onomu, jenž objevuje se u třetí naší fakulty, která, jak známo a jak jí též mnohokrát bylo vytýkáno (viz na př. tento časopis, roč. XX, str. 117), tone v samých „vrcholných abstrakcích“ a o život včel, ať již lesních nebo polních, se vůbec nestará! S jemným příděchem ironie zaznamenává pražský polemik stesk svého bratislavského kolegy „na zvláštní poměry našeho vědeckého života právníckého“, jichž zvláštnost prý (podle pražského polemika) je asi v tom, že jeho odpůrce nebyl povolán do Prahy (n. u. m. str. 74). Vtipný čtenář porozumí na první pohled, že při tom jde o krvavou ironii: neboť to by nám ke všemu ještě chybělo, aby na naši přední či první fakultu dostali se lidé, kteří se zcela vážně domnívají, že zbloudilé lesní včely, narazivše na dům, vlétnou do v n i t ě r, aby tam pak bídně zhyznuly hladem! Jak by vypadaly v budoucnosti ty nepřehledné stovky zkušebních kandidátů, kdežto v Bratislavě je jich, jak známo, mnohem méně?

Na konec budiž řečeno, že v důležitém sporu o visigotské včely bylo by každé šetření místem nemístnou skromností. Proto nemohu schvalovati prohlášení pražského polemika, že „vraceje se tedy z n o v u k interpretaci normy Visigotského zákona o okupaci včel, nebude již textu uváděti“ (n. u. m. str. 72). Je sice pravda, že každý jen poněkud vzdělanější právník zná tento text beztoho z paměti, ale vzhledem k jeho základnímu významu nelze ho přece nikdy dost často citovati! K jeho opětne a opětne citaci bylo by vším právem možno užítí místa, jehož se ušetří ignorováním méně důležitých věcí, jako jsou na př. „Správní řád“, „Teorie práva“ a jiné publikace toho rázu.

F. W.